

Jämsän kaupungin maahanmuuttajien kotouttamisohjelma 2016

JÄMSÄN KAUPUNGIN MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTTAMISOHJELMA 2016

Sisältö

JOHDANTO	2
1. KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY	3
2. TURVAPAIKAN HAKIJOIDEN VASTAANOTTO.....	4
3. ASUMINEN	6
4. KOTOUTUMISEN EDISTÄMINEN	7
5. SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT.....	7
6. SIVISTYSTOIMIALAN PALVELUT EIJÄ POLKU ELÄMÄÄN – OSAAVASTI JA OPPIVASTI	10
6.1. Kasvatus- ja koulutuspalvelut – Opinpolku lapsesta aikuiseksi.....	10
6.2. Elämänlaatupalvelut.....	12
7. KELAN (Kansaneläkelaitoksen) PALVELUT	14
8. TYÖ- JA ELINKEINOHALLINNON PALVELUT	16
8.1. Asiointi TE – toimistossa	16
8.2. Oikeus kotoutumissuunnitelmaan	16
9. POLIISIN PALVELUT.....	17
10. EVL SEURAKUNNAN PALVELUT.....	18
11. MAAHANMUUTTAJIEN YRITTÄJYYDEN EDISTÄMINEN	19
12. KIELIPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN	20
13. KOTOUTTAMISEEN LIITTYVIEN KUSTANNUSTEN KORVAAMINEN KUNNILLE	20
14. TIEDOTTAMINEN	22
15. KOTOUTTAMISOHJELMAN SEURANTA JA PÄIVITYS	22

JOHDANTO

Muuttoliike ulkomailta Suomeen on kasvanut merkittävästi viime vuosina. Ulkomaalaisten väestöosuus lähes kaksinkertaistui 2000-luvulla. Vuonna 2012 maassamme asui noin 195 500 ulkomaan kansalaista. Vuoteen 2020 mennessä määrän on arvioitu kasvavan noin 330 000 henkeen ja vuoteen 2030 mennessä noin 500 000 henkeen. Tilastokeskuksen väestötilaston mukaan vuonna 2014 Jämsässä oli 21 808 asukasta, joista 21 555 suomen kansalaisia ja 253 ulkomaan kansalaisia. Viro, Venäjä, Thaimaa ja Turkki olivat yleisimmät ulkomaiden kansalaisuudet paikkakunnalla.

Maahanmuuttoperusteet ovat moninaiset. Suomeen muutetaan perhesiteen, työsuhteen ja opiskelun vuoksi sekä kansainväliseen suojeluun liittyvistä syistä. Maahanmuuton kasvusuuntauksesta johtuen maahanmuuttajien tarpeet on huomioitava julkisia palveluja järjestettäessä. Tarvitaan myös erillisiä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja.

Kotouttamisohjelma on kunnassa toteutettavan pakolais- ja maahanmuuttopolitiikan kannalta keskeinen ohjelma-asiakirja. Ohjelma sisältää suunnitelman tavoitteista, toimenpiteistä, voimavaroista sekä yhteistyöstä maahanmuuttajien kotouttamisessa. Kotouttamisohjelma sisältää myös ne konkreettiset toimenpiteet siitä, miten hyviä etnisiä suhteita kunnan alueella edistetään ja seurataan.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus), TE-toimiston, Kansaneläkelaitoksen ja muiden kunnan alueella toimivien viranomaisten on osallistuttava oman toimialansa osalta ohjelman laadintaan, toteutukseen ja seurantaan kunnan yhteistyöaloitteesta. Myös muut paikallistason toimijat voivat tarvittavassa laajuudessa osallistua kotouttamisohjelman laadintaan, toteutukseen ja toimeenpanon seurantaan. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010.) Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) tukee toimialueensa kuntien kotouttamisohjelmien laadintaa ja seuraa niiden toteuttamista.

Kotouttamisohjelma hyväksyttiin edellisen kerran Jämsän kaupungin valtuustossa 12.12.2011 (§ 84). Kotouttamisohjelmassa todetaan, että Jämsän kaupungin kotouttamisohjelma hyväksytään kaupungin valtuustossa ja tarkistetaan kerran valtuustokaudessa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti 4.2.2016 (§ 7) perustaa maahanmuuttajatyöryhmän, jonka tehtäväksi annettiin päivittää vuonna 2011 laadittu kotouttamisohjelma. Työryhmään nimettiin seuraavat viranhaltijat: tulosaluejohtaja Heikki Oksanen ja sosiaalityöntekijä Marita Närhi. Lisäksi sosiaali- ja terveyslautakunta valitsi edustajakseen jäsen Eija Aaltosen.

Yhteistyötahot nimesivät edustajikseen työryhmään seuraavat henkilöt:

Sivistystoimi: sivistystoimen johtaja Leena Kilpeläinen
 Jämsek: yrityspalvelupäällikkö Marko Leppänen
 Jämsän poliisi: komisario Juha Mäntynen,
 Keski-Suomen TE-toimisto: asiantuntija Teija Mäkinen
 Jämsän Kelan toimisto: ryhmäpäällikkö Minna Tapanila
 Jämsän seurakunta: työalajohtaja Johanna Kovalainen
 Jämsän Terveys Oy: palvelujohtaja Sisko Tiirinen
 Kiinteistö Oy Jämsänmäki: hallituksen puheenjohtaja Risto Salonen
 Pihlajalinnalla Terveys Oy: Jämsän vastaanottokeskuksen johtaja Emma Selenius

Työryhmä kokoontui kaksi kertaa keväällä 2016. Työryhmän puheenjohtajana toimi Heikki Oksanen ja sihteerinä Marita Närhi.

1. KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

Kiintiöpakolainen: Henkilö, jolla on YK:n pakolaisjärjestön (UNHCR) myöntämä pakolaisen asema ja jolle on myönnetty maahantulolupa vuosittain valtion tulo- ja menoarvion yhteydessä päätettävän pakolaiskiintiön puitteissa.

Kotouttaminen: Kotoutumisen edistämistä monialaisesti viranomaisten ja muiden toimijoiden toimenpiteillä ja palveluilla.

Kotouttamisohjelma: Kunnat laativat kotoutumisen edistämiseksi ja tukemiseksi kotouttamisohjelman, johon kotouttamislain mukaan sisällytetään myös etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen sekä syrjinnän ehkäiseminen. Ohjelma sisältää suunnitelman kotoutumista edistävästä ja tukevista toimenpiteistä, palveluista, yhteistyöstä ja vastuista. Tavoitteena on, että kotouttamisohjelmat sovitetaan osaksi kunnan muuta strategista suunnittelua. Kotouttamisohjelman laatiminen on edellytys sille, että kunta voi saada valtiolta korvausta pakolaisten vastaanottamisesta aiheutuvin kustannuksiin.

Kotoutuminen: Vuorovaikutteinen kaksisuuntainen kehitysprosessi, jossa maahanmuuttajat osallistuvat ja liittyvät yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään. Kotoutumisprosessi on yksilöllinen ja yleensä myös ylisukupolvinen. Kotoutumiseen liittyy lisäksi myös oman etnisen identiteetin, kielen ja kulttuurin säilyttäminen ja harjoittaminen.

Kotoutumissuunnitelma: Maahanmuuttajalle, joka on työttömänä työnhakijana tai saa toimeentulotukea, on oikeus kotoutumissuunnitelmaan. Kotoutumissuunnitelman laatii kunta tai työ- ja elinkeinotoimisto yhdessä maahanmuuttajan kanssa. Kotoutumissuunnitelmaan kirjataan maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma kotoutumista tukevista toimenpiteistä ja palveluista, kuten kielikoulutuksesta, muusta koulutuksesta ja työkokeilusta.

Maahanmuuttaja: Yleiskäsite, jota käytetään kuvaamaan kaikkia maahan muuttaneita henkilöitä.

Monikulttuurinen, monietninen: Monikulttuurisuudella tarkoitetaan maassa asuvien ihmisten taustojen ja eri kulttuuristen tapojen ja ymmärryksen huomioonottamista ja tasa-arvoa. Etnisyydessä on kyse yksilön ja ryhmän tavasta jäsentää itseään suhteessa toisiinsa. Etnisyys on sidoksissa tilanteisiin ja muuttuu ajan myötä. Monikulttuurisuuden rinnalla käytetään käsitteitä monietninen ja monikansallinen. Monietninen painottaa eri etnisten ryhmien ja eri kulttuuriryhmien muodostamaa yhteiskuntaa. Monikansallinen painottaa yhteiskunnan koostumista eri kansallisuutta olevista henkilöistä.

Pakolainen: Henkilö, joka on kotimaansa ulkopuolella ja jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa kotimaassaan vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta (YK:n pakolaisen oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen mukaan). Pakolaisiksi kutsutaan Suomessa yleensä myös henkilöitä, jotka ovat saaneet jäädä maahan suojelun tarpeen vuoksi tai humanitaarisista syistä.

Paluumuuttaja: Ulkосуomalainen, joka on pidemmän tai lyhyemmän ajanjakson asunut Suomen rajojen ulkopuolella ja palaa takaisin Suomeen: esimerkkinä Ruotsin suomalaiset, Viron ja entisen Neuvostoliiton suomalaiset.

Siirtolainen: Henkilö, joka muuttaa pysyvässä tarkoituksessa toiseen maahan hankkiakseen sieltä toimeentulonsa. Maastamuuttaja tai maahanmuuttaja.

Turvapaikanhakija: Henkilö, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta maasta. Henkilölle ei ole vielä myönnetty oleskelulupaa Suomessa.

Ulkomaalainen: Henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen.

Ulkosuomalainen: Suomen rajojen ulkopuolella asuva Suomen kansalainen tai syntyperältään suomalainen henkilö, joka pitää itseään suomalaisena.

Lisätietoja: <http://www.migri.fi/medialle/sanasto>.

2. TURVAPAIKAN HAKIJOIDEN VASTAANOTTO

Lainsäädäntöä

Vastaanottoa säätelevät useat sopimukset ja lait. Geneven pakolaissopimuksen (1951) ja sitä täydentävän lisäpöytäkirjan (1976) mukaan pakolaisella tarkoitetaan henkilöä, joka oleskelee kotimaansa ulkopuolella sen vuoksi, että hänellä on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta, eikä voi tai halua tällaisen pelon vuoksi turvautua kyseisen maan suojeluun. Sopimuksen keskeinen ajatus on, ettei pakolaista saa palauttaa alueelle, häntä uhkaa vaino rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi.

Suomen lainsäädännön kolme keskeisintä maahanmuuttajiin liittyvää lakia ovat ulkomaalaislaki, laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta ja laki kotoutumisen edistämisestä.

Ulkomaalaislaissa (2004) määritellään ulkomaalaisen maahantuloon, maastalähtöön sekä oleskeluun ja työntekoon Suomessa liittyvät säädökset. Oleskelulupaan, viisumeihin, turvapaikkoihin ja maasta poistamiseen liittyvät säädökset löytyvät kaikki ulkomaalaislaista.

Vastaanottokeskuksen palveluja määrittelee laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta (2011) sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta. Lain 14 § määrittelee, että ulkomaalaiselle annetaan oleskeluluvan epäämisen tai tilapäisen suojelun lakkaamisen jälkeen vastaanoton palveluja siihen saakka, kunnes hän on poistunut maasta. Myönteisen oleskeluluvan jälkeen asiakas siirtyy kotouttamisprosessiin.

Kotoutumislain (2010) tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lain mukaan maahanmuuttajalle tulee tarjota kotoutumista edistäviä ja tukevia toimenpiteitä ja palveluita, kuten suomen kielen opetusta sekä tietoa yhteiskunnasta, sen kulttuurista sekä työllistymis- ja koulutusmahdollisuuksista erityisesti maassaolon alkuvaiheessa.

Laissa säädetään toimista, joilla on tarkoitus edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. Tavoitteena on, että laissa säädettyillä toimenpiteillä tuetaan maahanmuuttajien osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä kaksisuuntaista kotoutumista. Kotoutumislakia sovelletaan henkilöihin, joilla on voimassa oleva oleskelulupa Suomessa, joiden oleskeluoikeus on rekisteröity tai joille on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti (2 §).

Jämsän vastaanottokeskus, Pihlajalinna Oy

Jämsän vastaanottokeskuksessa on 180 vuodepaikkaa perheille ja täysi-ikäisille. Vastaanottokeskuksen yleisimmät kielet ovat arabia ja farsi (persia).

Vastaanottokeskus työllistää suoraan ja välillisesti noin 15 ihmistä. Vokissa työskentelee johtajan lisäksi sairaanhoitaja, lähihoitaja, pakolaisohjaaja ja maahanmuuttoviraston mitoitusten mukainen määrä kolmivuorotyötä tekeviä ohjaajia.

Vastaanottokeskuksen palveluja määrittelee laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta. Lain 14 § määrittelee, että ulkomaalaiselle annetaan oleskeluluvan epäämisen tai tilapäisen suojelun lakkaamisen jälkeen vastaanoton palveluja siihen saakka, kunnes hän on poistunut maasta. Myönteisen oleskeluluvan jälkeen asiakas siirtyy kotouttamisprosessiin.

Jämsän vastaanottokeskus tuottaa asiakkaille seuraavia palveluita:

- Asumispalvelut
- Terveyspalvelut
- Sosiaalipalvelut
- Suomen kielen opetusta
- Apu ja tuki kuntaan siirtymisprosessissa
- Työtoiminta ja aktiviteetit

Asumispalveluiden tavoitteena on asuntojen mahdollisimman korkea käyttöaste. Perhehuoneisiin ei kuitenkaan majoiteta perheiden ulkopuolisia asukkaita. Asuttamisessa huomioidaan perhesiteet, etninen tausta, kieli ja uskonto. Näillä toimenpiteillä ennaltaehkäistään mahdollisia ongelmatilanteita.

Jämsän vastaanottokeskuksen tavoite on auttaa asukkaita löytämään työ- ja koulutuspaikkoja. Pihlajalinna järjestää yhteistyössä Sastamalan koulutuskuntayhtymän kanssa toimitilahuoltajan osatutkinto-opinnot vuonna 2016. Pihlajalinnalla on valmiuksia toimia yhteistyössä myös muiden koulutuksentarjoajien kanssa. Työelämäpolkujen löytyminen asukkaille on tärkeä asia Pihlajalinnan vastaanotto-keskustoiminnassa.

Vastaanottokeskusten asiakkaille on oikeus saada kiireellisiä ja välttämättömiä terveyspalveluja. Vastaanottolain 26§ mukaan tilapäistä suojelua saavalle sekä kansainvälistä suojelua hakevalle lapselle annetaan terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut samoin perustein kuin henkilölle, jolla on kotikunta Suomessa.

Jämsän vastaanottokeskuksessa toimii kokopäiväinen sairaanhoitaja ja lähihoitaja. Sairaanhoitaja pitää akuuttivastaanottoa arkipäivisin ja hoitaa asukkaiden raskauden seurantaa ja erityislääkärintarpeita eteenpäin. Sairaanhoitaja tekee yhteistyötä terveysasemien, keskussairaalan, kaupungin terveyskeskuksen ja tulkkien kanssa. Sairaanhoitaja pitää terveysinfoja tarvittaessa.

Kaikille vastaanottokeskuksen asukkaille tehdään terveystarkastus mahdollisimman

pian vastaanottokeskukseen saapumisen jälkeen. Terveystarkastuksissa tavoitteena on tartuntatautien ennaltaehkäisy ja varhainen toteaminen. Vastaanottokeskuksen terveydenhuoltopalveluun kuuluvat välttämättömät ja kiireelliset palvelut.

Jämsän vastaanottokeskuksessa työskentelee kokopäiväinen sosiaalineuvoja, joka tarjoaa asukkaille sosiaalityön palveluja. Hän huolehtii asukkaiden vastaanotto-rahasta ja siihen liittyvästä prosessista. Hänellä on taitoa tunnistaa haavoittuvassa asemassa olevat ihmiset ja mahdolliset ihmiskauppauhrit ja kiinnittää näihin erityishuomiota. Sosiaalineuvoja huolehtii tarpeen tullen myös yksityismajoituksessa asuvien turvapaikanhakijoiden palveluiden järjestämisestä. Turvapaikanhakijan saadessa myönteisen turvapaikkapäätöksen pakolaisohjaaja auttaa kuntaan ohjauksessa ja asunnon hankkimisessa.

Sosiaalineuvoja tekee yhteistyötä monen tahon kanssa. Hänen yhteistyötahojaan ovat mm. koulu, tarvittaessa lastensuojelu, terveydenhuolto, yksityiset asuntofirmit, kunnat, toiset vastaanottokeskukset ja maahanmuuttovirasto. Lastensuojelutapauksissa sosiaalineuvoja toimii yhteyshenkilönä kaupungin sosiaalityöntekijän ja asukkaan välillä.

Vastaanottokeskus järjestää suomen kielen opetusta niille vastaanottokeskuksen asiakkaille, jotka eivät ole suomalaisen koulujärjestelmän piirissä tai päivittäisessä työharjoittelussa suomalaisessa yrityksessä. Opiskelu on aina ensisijaista muihin kursseihin ja aktiviteetteihin nähden. Asukkailla on velvollisuus osallistua vastaanottokeskuksen järjestämään suomenkielen opetukseen. Opetusta tarjotaan jokaiselle ryhmälle vähintään neljä oppituntia viikossa. Osa asukkaista hyödyntää myös vapaaehtoisten tarjoamia kielikerhoja. Vastaanottokeskuksen esikoulu- ja kouluikäiset lapset osallistuvat valmistavaan opetukseen Jämsässä.

3. ASUMINEN

Jämsässä asuminen keskittyy pääosin kuuteen keskustataajamaan: Jämsän keskustaan eli Seppolaan, Kaipolaan, Jämsänkoskelle, Koskenpäälle, Halliin ja Länkipohjaan. Asutusta on myös virkeissä kylissä ja haja-asutusalueilla vesistöjen äärellä.

Vuokra-asumiseen on asuntoja rivi-, luhti- ja kerrostaloissa kaikissa taajamissa. Maahanmuuttaja voi hankkia vuokra-asunnon yksityisiltä vuokramarkkinoilta. Yksityisten vuokra-asuntojen tarjontaa voi selvittää kiinteistövälitystoimistoista ja paikallislehtien ilmoitusten perusteella. Kaupungin asuntoja vuokraavat Jämsän kaupungin asunto-toimisto ja Kiinteistö Oy Jämsänmäki. Jämsän kaupungin vuokra-asuntoja haetaan asuntohakemuslomakkeella, jonka voi tulostaa kaupungin internetsivuilta osoitteesta <http://www.jamsa.fi/asuminen/asunnot/vuokra-asunnot/kaupungin-asunnot> tai noutaa kaupungin yhteispalveluista tai kaupungin asuntotoimistosta (Jämsän kaupungin yhdyskuntatoimi, Seppolantie 10, 42100 Jämsä, 3. kerros). Kiinteistö Oy Jämsänmäen vuokra-asuntoa haetaan asuntohakemuslomakkeella, jonka voi tulostaa kaupungin internetsivuilla osoitteesta <http://www.jamsa.fi/asuminen/asunnot/vuokra-asunnot/jamsanmaen-asunnot>. Hakulomakkeita saa myös yhtiön toimistolta (Seppolantie 5, 42100 Jämsä) ja kaupungintalon neuvonnasta. Täytetty lomake liitteineen toimitetaan Kiinteistö Oy Jämsänmäen toimistoon. Oppilaitoksilla on tarjolla opiskelija-asuntoja. Omistusasuntojen tarjontaa voi selvittää kiinteistövälitysyhteisöistä. Asumisneuvojan tavoittaa Kiinteistö Oy Jämsänmäen toimistolta. Hän opastaa tarvittaessa asunnon hankinnassa ja muissa asumiseen liittyvissä kysymyksissä. Asumiseen liittyvä kirjallisesta materiaalista, kuten vuokralaisen infopakettista ja lomakkeista hankitaan käännöksiä tarpeellisille kielille.

Lisätietoja: <http://www.jamsa.fi/asuminen>.

4. KOTOUTUMISEN EDISTÄMINEN

Kotoutuminen on kaksisuuntainen arjen vuorovaikutuksessa toteutuva prosessi maahanmuuttajan ja yhteiskunnan välillä. Kotoutumisen edetessä maahanmuuttajat saavat tarvitsemansa tiedot, taidot ja valmiudet toimiakseen yhteiskunnan aktiivisina jäseninä. Samalla vastaanottava yhteiskunta muuttuu väestön monimuotoistumisen myötä. Viranomaisten lisäksi kotoutumista edistäviä toimijoita ovat esimerkiksi työyhteisöt, järjestöt, yritykset, oppilaitokset, naapurustot, seurakunnat ja muut yhteisöt.

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) astui voimaan 1.9.2011. Lain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan edellytyksiä osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Tavoitteena on myös edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. Kotoutumislakia sovelletaan kaikkiin Suomessa asuviin maahanmuuttajiin, joilla on ulkomaalaislaissa tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa, joiden oleskeluoikeus on rekisteröity tai joille on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti.

Kotoutumislaisissa määritellään kunnan, työ- ja elinkeinotoimistojen (TE-toimisto), ministeriöiden, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskus) ja aluehallintovirastojen (AVI) tehtävät ja roolit kotoutumisen tukemisessa. Laissa korostuu myös maahanmuuttajan oma aktiivinen rooli ja osuus kotoutumisprosessissa. Kotouttamispalvelujen suunnittelun lähtökohtana ovat maahanmuuttajien yksilö- ja perhekohtaiset elämäntilanteet ja tarpeet. Tavoitteena on panostaa etenkin maahanmuuton alkuvaiheeseen tiedotuksen, ohjauksen, neuvonnan, alkukartoituksen, kotoutumissuunnitelman ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden avulla.

Lisätietoja: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20101386>.

<http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen>

http://www.tem.fi/ajankohtaista/julkaisut/esitteet/perustietoa_suomesta.

5. SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT

Jämsän kaupunki järjestää Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan asukkaille sosiaali- ja terveyspalvelut. Jämsän kaupungin alueella sijaitsevat terveyspalvelut tuottaa Jämsän kaupungin ja Pihlajalinna Terveys Oy:n muodostama yhteisyritys Jämsän Terveys Oy. Jämsän kaupungin omana palvelutuotantona ovat edelleen sosiaalipalvelut ja vammaispalvelut sekä Kuhmoisten kunnan sosiaali- ja terveyspalvelut. Lisäksi paikkakunnalla on useita pienempiä yksityisiä sosiaali- ja terveysalan yrityksiä rikastuttamassa alueen palvelutarjontaa.

Sosiaalipalvelut

Sosiaalipalvelut ovat tasavertaisesti kaikkien kotikuntalain (1994/201) mukaisesti kunnassa asuvien käytettävissä ja saatavilla. Maahanmuuttajien oikeudet kaikkiin etuusmuotoihin ja velvollisuudet palvelujen käyttäjinä ovat samat kuin kenellä tahansa.

Sosiaalitoimen palvelujen yleisenä tavoitteena on edistää lasten, nuorten, aikuisten ja perheiden hyvinvointia sekä ehkäistä syrjäytymistä. Kotouttamistyön lähtökohtana on asiakkaiden yksilöllisten tarpeiden huomioon ottaminen, vanhemmuuden tukeminen

sekä koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen edistäminen. Kotouttamistyö on arvioivaa ja suunnitelmallista palvelutoimintaa, joka edellyttää monialaista yhteistyötä. Sosiaali- ja terveystaloudissa maahanmuuttajien palveluja hoidetaan pääosin samoin perustein ja samoissa toimipisteissä kuin muidenkin asiakkaiden palveluja, mutta määrättyissä tilanteissa he tarvitsevat erityistarpeisiinsa kohdennettuja ja räätälöityjä palveluja. Tällöin maahanmuuttajien palveluissa painotetaan palveluohjauksellista työtettä: huomioita kiinnitetään erityisesti asiakasohjaukseen ja neuvontaan.

Toimeentuloturva ja aikuissosiaalityö

Toimeentulotuki on tarkoitettu turvaamaan Suomessa asuvan henkilön toimeentulo sellaisessa tilanteessa, jossa henkilön tai perheen tulot ja varat eivät riitä välttämättömiin jokapäiväisiin menoihin. Toimeentulotuen rakenne ja suuruus on pyritty muodostamaan siten, että toimeentulotuki kattaa tukea tarvitsevien riittävän peruskulutuksen. Toimeentulotuki on viimesijainen toimeentuloturvan muoto. Se tarkoittaa sitä, että muut etuudet, kuten esimerkiksi työmarkkinatuki, asumistuki ja lapsilisä, on haettava ennen toimeentulotuen myöntämistä.

Toimeentulotukea haetaan sosiaalitoimistosta kirjallisella hakemuksella <http://www.jamsa.fi/en/sosiaali-ja-terveys/sosiaalityo/aikuissosiaalityo>. Pääsääntöisesti etuuskäsittelijät vastaavat toimeentulotukihakemusten käsittelystä. 1.1.2017 alkaen perustoimeentulotuki haetaan Kelasta (Kansaneläkelaitos). Harkinnanvarainen toimeentulotuki (ehkäisevä ja täydentävä toimeentulotuki) jää sosiaalitoimen käsiteltäväksi muutoksen jälkeen.

Aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat neuvovat, ohjaavat ja tukevat yksin asuvia henkilöitä ja lapsettomia pariskuntia itsenäiseen selviytymiseen ja parempaan elämänhallintaan. Palvelu on arvioivaa, suunnitelmallista ja kuntouttavaa työtä erilaisissa elämän ongelmatilanteissa, kuten työttömyys, taloudelliset vaikeudet sekä mielenterveys- ja päihdeongelmat. Aikuissosiaalityö tekee tiivistä ja monialaista yhteistyötä esimerkiksi terveydenhuollon, oppilaitosten, työ- ja elinkeinotoimiston, etsivän nuorisotyön palvelujen sekä päihde- ja mielenterveyspalvelujen kanssa.

Lapsiperheiden tuki

Lapsiperheiden selviytymistä tuetaan monin tavoin. Eroavat tai erillään asuvat vanhemmat voivat keskustella ja sopia lastenvalvojan vastaanotolla lapsensa huolto- ja tapaamisoikeudesta sekä elatusavusta. Koulukuraattori vastaa koulun sosiaalityöstä. Kuraattori auttaa ja tukee oppilaita ja heidän perheitään koulunkäyntiin, kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa.

Lapsiperheiden sosiaalityön tarkoitus on auttaa lasta ja tukea vanhempia, huoltajia sekä muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa. Lisäksi pyritään ehkäisemään lapsen ja perheen ongelmia, lapsen etu ensisijaisesti huomioiden. Ensisijaisesti perhettä pyritään auttamaan ja tukemaan [ehkäisevillä perhepalveluilla](#), esimerkiksi kotipalvelulla.

Lapsiperheiden sosiaalityössä lastensuojelutyön käynnistää huoli lapsen hyvinvoinnista, terveydestä tai kehityksestä. Hyvinvointia vaarantavia tekijöitä voivat olla esimerkiksi lapsen hoidon laiminlyönti, vanhempien päihteiden käyttö, mielenterveyden ongelmat tai voimakkaat ristiriidat perheessä. Lapsi tai nuori voi myös itse vaarantaa hyvinvointiaan esim. käyttämällä päihteitä, laiminlyömällä koulunkäyntiään tai tekemällä rikoksia. Lastensuojelu turvaa lapselle oikeuden turvalliseen ja virikkeitä tarjoavaan kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun ja huolenpitoon. Lapsiperheiden sosiaalityöntekijöiden tehtäviin kuu-

luu muun muassa lastensuojelun avohuollon (esimerkiksi perhetyö) ja sijaishuollon järjestäminen ja muu sosiaalinen tuki (esim. ohjaus ja neuvonta taloudellisissa asioissa) sekä lapsiperheiden toimeentulotuki.

Lastensuojelu on yhteistyötä perheen, sen lähiverkoston ja viranomaisten, esimerkiksi päivähoiton, neuvolan, koulun ja nuorisotyön kanssa. Vanhempia tuetaan lasten kasvatuksessa ensisijaisesti siten, että lapsi voi kasvaa omassa kodissaan. Mikäli lapsen tilanne ei riittävästi korjaannu tukitoimilla, lapsi voidaan ottaa huostaan ja sijoittaa lastenkotiin, nuorisokotiin tai sijaisperheeseen.

Jokainen, joka huomaa lapsen tai nuoren olevan avun tarpeessa, voi ottaa yhteyttä sosiaalityöntekijäänsä. Lastensuojelulaki velvoittaa viranomaisia ja luottamushenkilöitä ottamaan tarvittaessa yhteyttä lastensuojeluun. Myös turvapaikanhakijoiden osalta vastaanottokeskuksen henkilöstöllä on lastensuojelulakiin perustuva ilmoitusvelvollisuus. Vastaanottokeskusten osalta lastensuojelupalveluprosessin sisällöllinen toteutus on kunnan vastuulla, ja kustannukset korvataan valtion varoista.

Jämsän Terveys Oy:n alainen **perhepalvelukeskus** tarjoaa asiantuntija-apua lasten ja nuorten psyykkistä kasvua ja kehitystä koskevissa asioissa. Maahanmuuttajaperheiden kohdalla perheneuvola toimii pitkälle samalla tavalla kuin muidenkin perheiden kohdalla.

Maahanmuuttaja-asiakkaiden määrä on ollut suhteellisen vähäinen ja heidän kanssaan varataan enemmän aikaa palvelutilanteeseen ja vaikka monet asiakkaat asioivat englannin kielellä, tarvittaessa käytetään tulkkia.

Terveyspalvelut

Terveysterveyspalvelujen järjestämisvastuu kuuluu kunnalle. Turvapaikanhakijoiden terveydenhuollon kustannukset korvataan valtion varoista. Ulkomaalaissyntyisillä, joiden kotikunta on Jämsä tai Kuhmoinen, on oikeus kunnallisiin terveyspalveluihin terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaisesti (esim. pakolaisaseman saanut). Maahanmuuttajien terveyspalveluihin - hoitoon pääsy toteutuu terveydenhuoltolain puitteissa ja ne ovat yhteneväiset muiden kuntalaisten kanssa.

Terveyspalveluja järjestetään Jämsän pääterveysaseman lisäksi myös taajamien terveysasemilla. Vastaanottopalvelut toimivat ajanvarausperiaatteella. Näistä tarkemmat tiedot löytyvät Jämsän kaupungin Sosiaali- ja terveyspalveluiden oppaasta: <http://www.jamsanterveys.fi/loader.aspx?id=d6507ff9-b662-42b7-b44e-1bc227f5bb32>. Oppaasta löytyvät tarvittavat yhteystiedot ja käyntiosoitteet mm. hoitajan ja lääkärin vastaanotolle, neuvolaan, laboratorioon, röntgeniin, fysioterapiaan, mielenterveyspalveluihin ja hammashuoltoon.

Äkillisissä sairaustapauksissa, joissa tarvitaan välitöntä ja kiireellistä hoitoa, palvelee Jämsän päivystys 24 h/vrk, puhelin 020 638 3333. Akuuttiin sairaustapaukseen, jossa tarvitaan paikan päälle välitöntä ensihoitoa, yleinen hälytysnumero on 112. Ensihoitotoiminnasta (sairaankuljetuksesta) vastaa sairaanhoitopiiri.

Henkilöllä, joka ei osaa suomen, ruotsin tai englannin kieltä, on oikeus viralliseen tulkkiin, kun asiakas on kutsuttu vastaanotolle. Jos asiakas varaa itse ajan, tulee aikaa varatessa ilmoittaa tulkin tarpeesta. Yleensä tilataan puhelintulkkaus. Jossain tilanteissa voidaan tulkki pyytää paikan päälle. Asiakas voi vaihtoehtoisesti ottaa käynnille mukaansa valitsemansa henkilön, joka voi toimia tulkkina. Epävirallisilla tulkeilla ei ole vaitiolovelvollisuutta. Tietyissä tilanteissa kulttuurisidonnaisista syistä asiakas ei tällöin voi tuoda esille kaikkia tilanteessa oleellisia asioita. Tulkin kanssa

sovitaan kääntäkö hän puheen sellaisenaan vai onko hän aktiivisessa roolissa käynnillä niin, että kertoo puolin ja toisin asiaan liittyviä kulttuurisidonnaisia asioita, jolloin voidaan saavuttaa asian syvällisempi ymmärtäminen puolin ja toisin.

Lisätietoja:

Jämsän kaupunki: <http://www.jamsa.fi/sosiaali-ja-terveys>.

Jämsän sosiaali- ja terveyspalveluiden opas:

<http://www.jamsanterveys.fi/loader.aspx?id=d6507ff9-b662-42b7-b44e-1bc227f5bb32>.

Lastensuojelu ja monikulttuurisuus:

<https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/monikulttuurisuus>

Lastensuojelun keskusliitto: <http://www.lastensuojelu.info/fi/>

Omahoito-oppaiden eri kieliversioita löytyy:

<http://www.jkl.fi/terveys/terveysasemat/omahoito>

Rokotukset: <https://www.thl.fi/fi/web/rokottaminen/eri-ryhmien-rokotukset/turvapaikkaa-hakevien-rokotukset>

Maahanmuuttajien mielenterveysopas

www.mielenterveystalo.fi/maahanmuutto

Seulottavat sairaudet maittain: [Korkean tuberkuloosi-ilmaantuvuuden maat](#) ja maakohtaisesti seulottavat infektiosairaudet

Tuberkuloosiohjeet ja monikieliset kyselykaavakkeet: [http://pshp.fi/fi-FI/Ohjeet/Infektioohjeet/Tuberkuloosiohjeet/Toimintaohje_maahanmuuttajien_parissa_ty\(51700\)](http://pshp.fi/fi-FI/Ohjeet/Infektioohjeet/Tuberkuloosiohjeet/Toimintaohje_maahanmuuttajien_parissa_ty(51700))

THL:n kokoamaa tietoa turvapaikanhakijoiden terveydenhuollosta: (maahantulotarkastukset, oikeus terveydenhuoltoon)

<https://www.thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/vaestoryhmat/pakolaiset-ja-turvapaikanhakijat>

6. SIVISTYSTOIMIALAN PALVELUT EIJÄ POLKU ELÄMÄÄN – OSAAVASTI JA OPPIVASTI

6. 1. Kasvatus- ja koulutuspalvelut – Opinpolku lapsesta aikuiseksi

Varhaiskasvatus:

Varhaiskasvatuspalvelujen järjestäminen on kaupungin keskeinen ja lakisääteinen peruspalvelutehtävä.

Kunnassa asuvien maahanmuuttajaperheiden lapsilla on varhaiskasvatuslain mukainen subjektiivinen oikeus päivähoitopaikkaan. Lisäksi kunnan on kiireellisissä ta-

pauksissa tai olosuhteiden muutoin niin vaatiessa huolehdittava varhaiskasvatuksen järjestämisestä muullekin kunnassa oleskelevälle henkilölle kuin kunnan asukkaalle.

Varhaiskasvatuksen tulee omalta osaltaan tarjota lapselle jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet, lapsen kehitystä monipuolisesti tukevaa toimintaa sekä lapsen lähtökohdat huomioon ottaen suotuisa kasvuympäristö. Varhaiskasvatus järjestetään samassa ryhmässä suomenkielisten lasten kanssa. Vierastaustaisen lapsen sopeutumista lapsiryhmään tuetaan rohkaisemalla ja kannustamalla lasta vuorovaikutukseen toisten lasten kanssa. Erilaisten lasten toimiminen yhdessä lisää luonnollisella tavalla suvaitsevaisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä.

Kaikille varhaiskasvatuksessa oleville lapsille tehdään lapsen oma varhaiskasvatussuunnitelma yhdessä vanhempien kanssa. Maahanmuuttajataustaisen lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on samalla osa lapsen kotoutumissuunnitelmaa.

Liikelaitos tuottaa kullekin asiakasryhmälle ravitsemussuositusten mukaisia aterioita, huomioiden yksilölliset erityisruokavaliot.

Perusopetus:

Perusopetuksen järjestäminen on kaupungin keskeinen ja lakisääteinen peruspalvelutehtävä. Perusopetukseen sisältyvät myös monipuoliset ja laadukkaat erityisopetuspalvelut sekä oppilashuollon palvelut.

Perusopetuslain mukaan kunnalla on velvollisuus järjestää alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta. Perusopetuslain (§ 5) mukaan esi- ja peruskouluikäisille maahanmuuttajataustaisille lapsille voidaan järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta. Jämsässä valmistavaa opetusta järjestetään oppivelvollisuusikäisille maahanmuuttajataustaisille lapsille ja nuorille.

Maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen tavoitteena on lisäksi tukea ja edistää oppilaiden oman äidinkielen hallintaa ja oman kulttuurin tuntemusta. Oppilaita integroidaan koulun toimintaan valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Jokaisella oppilaalla on oikeus tukiopetukseen. Valmistavassa opetuksessa on mahdollisen tehostetun tai erityisen tuen tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukitoimien käynnistäminen. Oppilashuollon palvelut on tarkoitettu myös valmistavan opetuksen oppilaille.

Liikelaitos tuottaa kullekin asiakasryhmälle ravitsemussuositusten mukaisia aterioita, huomioiden yksilölliset erityisruokavaliot.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen rahoituksesta säädetään laissa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009). Rahoitusta on mahdollista saada esiope- tus- ja oppivelvollisuusikäisistä oppilaista.

Lukiokoulutus:

Lukio antaa yleissivistävää koulutusta. Lukioon kuten muihinkin perusopetuspohjaisiin oppilaitoksiin haetaan yhteishaussa. Lukio-opiskelijoiden valinta

perustuu aikaisempaan koulumenestykseen. Ulkomaisella todistuksella haetaan lukiopaikkaa yhteishaun aikana suoraan lukiosta. Lukion voi suorittaa myös yksityisoppilaana tenttimällä. Lukio voi järjestää opiskelijoille erityisopetusta ja muuta opiskelun tukea.

Opiskelijahuoltolaki säättää lukiokoulutuksen opiskelijahuollosta. Liikelaitos tuottaa kullekin asiakasryhmälle ravitsemussuositusten mukaisia aterioita, huomioiden yksilölliset erityisruokavaliot.

Osana lukiokoulutusta voi suorittaa yksittäisiä kursseja ammatillisesta koulutuksesta sekä yhdistelmäutukintoja. Sama pätee myös ammatillisen koulutuksen opiskelijoihin Lukiokoulutuksessa vieraskielisten opiskelijoiden opetukseen voidaan hakea erillistä valtionavustusta.

Ammatillinen sekä muu koulutus:

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän ylläpitämä Jämsän ammattiopisto tarjoaa ammatin kouluttautumisen mahdollisuuksia kaikenikäisille, nuorista aikuisiin. Valittavana on monien eri alojen koulutusmahdollisuuksia (esim. lähihoitaja, toimitilahuoltaja, kokki, pienkonekorjaaja, ajoneuvoasentaja, puutarhuri, jne.). Opiskelu toteutetaan joustavasti ja kaikille tehdään yksilöllinen opiskeluohjelma. Ammatillinen koulutus toteutetaan työpainotteisena eli suuri osa opiskelusta toteutuu aidoissa työelämätilanteissa. Koulutusmahdollisuuksiin voi tulla tutustumaan ottamalla yhteyttä aikuiskoulutuksen ohjauspuhelimien kautta 040 341 4328. Myös yritysten ja työelämän osaamisen kehittäminen on osa Jämsän ammattiopiston toimintaa.

Yleis- ja ammattisivistävää opetusta elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta antaa sisäoppilaitoksena toimiva Jämsän Kristillinen Kansanopisto. Opistossa voi opiskella myös englannin kielellä ja osittain ruotsin kielellä.

Aikuiskoulutusta tarjoavat Jämsän ammattiopiston lisäksi Jyväskylän ammattikorkeakoulun aluekehittämispalvelut ja avoin yliopisto.

6.2. Elämänlaatu palvelut

Työväenopisto:

Työväenopisto tarjoaa mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen opintopiirien ja kursien kautta vaikuttaen samalla yhteisöllisesti aidon ja osallistuvan kansalaisyhteiskunnan toimivuuteen.

Musiikkiopisto:

Musiikkiopistopalvelut tukevat lasten ja nuorten harrastustoimintaa ja alan ammattiopintoihin aikovien erityistarpeita.

Kirjasto:

Kirjasto takaa asukkaiden tasa-arvoisen tiedon ja kulttuurin saannin. Kirjasto tarjoaa monipuoliset kokoelmat, ajanmukaiset tiedonhakumenetelmät tietoverkkoyhteyksineen ja kirjastotilat. Nk. matalan kynnyksen palveluna kirjastoon on kaikkien helppo tulla ja sitä kautta tutustua esimerkiksi asuinpaikan muihin palveluihin ja kulttuuritarjontaan.

Kirjasto tukee ihmisten oman kulttuurin säilyttämistä ja harjoittamista tarjoamalla muun muassa materiaalia eri kielillä. Vieraskielisen aineiston saamisessa kaikkia kir-

jastoja palvelee ja auttaa Helsingin kaupunginkirjaston ylläpitämä Monikielinen kirjasto sekä muu valtakunnallinen kirjastoverkko.

Kirjastopalveluilla voidaan edistää kaikkien ihmisten kansalaistaitoja ja osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla kieltenopiskelumateriaaleja ja yhteiskuntaa koskevaa informaatiota monipuolisesti. Kirjasto toimii julkisena tilana, jossa eri kieli- ja kulttuuri-taustaiset voivat oleskella vapaasti, tavata toisiaan ja järjestää omaehtoista toimintaa.

Kulttuuripalvelut:

Kulttuuritoimi luo mahdollisuuksia kaikenikäisille kuntalaisille harrastaa taidetta, kokea kulttuurielämyksiä tai perehtyä kulttuuriperinteeseen.

Kulttuuritoimen palvelut ovat jokaisen kaupungissa asuvan käytettävissä tasapuolisesti. Kulttuuritapahtumien tavoitteena on myös lisätä ihmisten vuorovaikutusta ja suvaitsevaisuutta sekä oivaltaa taiteen avulla erilaisuutemme rikkaus ja toisaalta samankaltaisuus. Kulttuuripalvelut edistää toiminnallaan kulttuurien kohtaamista ja ta-soittaa tietä normaalin rinnakkaiselon syntymiselle.

Liikuntapalvelut:

Liikuntapalveluiden tehtävänä on järjestää monipuolisia, terveyttä ja hyvinvointia edistäviä liikuntapalveluita eri-ikäisille kuntalaisille sekä omatoimisesti että yhdessä paikallisten yhdistysten kanssa.

Liikuntapalveluiden tavoitteena on madaltaa maahanmuuttajien osallistumisen kynnystä tarjolla oleviin liikuntapalveluihin sekä rohkaista yhdistyksiä huomaamaan monikulttuurisen toiminnan mahdollisuudet.

Nuorisopalvelut:

Nuorisopalvelut tuottaa nuorten palveluja itse ja seudullisten järjestöjen kanssa. Nuoria kannustetaan aktiiviseen kuntalaisuuteen, avoimuuteen avarakatseisuuteen. Kaiken kaikkiaan elämänlaatupalvelut rohkaisevat osallistumaan kaikkiin kaupungin järjestämiin palveluihin.

Kaupungin, yrittäjien, Avituksen, työ- ja elinkeinotoimiston, 4H-yhdistyksen ja seurakunnan kanssa tehdään käytännön yhteistyötä mm. nuorten kesätyöpaikkojen lisäämiseksi. Maahanmuuttajalapsen ja nuoret ovat nuorisotoiminnassa samanarvoisessa asemassa. Opetussuunnitelmaan osana olevassa ryhmäytystoiminnassa huomioidaan erityisesti maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret

Kolmannen sektorin rooli:

Elämänlaatupalvelujen tulosalueella toimii aktiivisesti kymmeniä järjestöjä. Ryhmien toimintaan pääsee yleensä helposti mukaan oman kiinnostuksensa mukaan. Elämänlaatupalvelut tuottavat myös monia tapahtumia ympäri vuoden, joiden tuottamiseen otetaan mieluusti mukaan uusia toimijoita niin palkattuja kuin talkoolaisiakin.

Monet valtakunnalliset kansalaisjärjestöt toimivat myös Jämsässä. Niiden toimintakenttä on monipuolinen ja virikkeellinen arvoperustana suvaitsevaisuus ja toisten kunnioittaminen kuten SPR, PeLa, Martat, Unifem, 4H-yhdistys, kyläyhdistykset, eläkeläisjärjestöt, potilasjärjestöt ym.

Vuorovaikutus: Jämsässä asuvilla maahanmuuttajilla ei ole järjestäytyneitä toimintaa tai yhteisiä yhdistyksiä. Sekä seurakunta että kaupunki ja järjestöt ovat järjestäneet eri kulttuureja toisiinsa tutustuttavia tapahtumia eri teemoilla. Maahanmuuttajat tarvitsevat vapaaehtoisia, monikulttuurisuudesta ja ihmisistä kiinnostuneita henkilöitä,

joitka johdattavat vieraat paikalliseen kulttuuriin. Eri järjestöjen tuella voidaan tehdä luontevia kulttuurien ja ihmisten kohtaamispaikkoja

Lisätietoja: <http://www.jamsa.fi/kasvatus-ja-koulutus>

7. KELAN (Kansaneläkelaitoksen) PALVELUT

Toiminta

Kela hoitaa Suomessa asuvien perusturvaa eri elämäntilanteissa. Kelan asiakkaita ovat kaikki Suomessa asuvat sekä ulkomailla asuvat Suomen sosiaaliturvan piiriin kuuluvat henkilöt. Kelan hoitamaan sosiaaliturvaan kuuluvat lapsiperheiden tuet, sairausvakuutus, kuntoutus, työttömän perusturva, asumistuki, opintotuki ja vähimmäiseläkkeet. Lisäksi Kela huolehtii vammaisuuksista ja sotilasavustuksista. Kuntien nykyisin hoitama perustoimeentulotuki siirtyy Kelan hoidettavaksi 1.1.2017 lukien.

Suomen sosiaaliturvaan kuuluminen

Kelan hoitaman sosiaaliturvan piiriin kuulumisen edellytyksenä on yleensä, että hakija asuu vakinaisesti Suomessa. Suomeen muuttavan henkilön katsotaan asuvan Suomessa maahan tulosta lähtien, jos hänen tarkoituksenaan on jäädä tänne vakinaisesti asumaan. Vakinaista asumista osoittavat esimerkiksi työsopimus Suomessa tehtävää työtä varten, paluumuutto tai perhesiistä johtuva muutto Suomeen. Oikeus Kelan etuuksiin voi syntyä myös Suomessa työskentelyn perusteella ilman vakinaista muuttotarkoitusta. Silloin kuitenkin edellytetään, että lain työlle asettamat vähimmäisedellytykset täyttyvät. Suomesta ulkomaille muuttanut henkilö ei kuulu Suomen sosiaaliturvan piiriin. Ulkomailla tilapäisesti, enintään vuoden, oleskelevaa pidetään kuitenkin Suomessa asuvana ja Suomen sosiaaliturvan piiriin kuuluvana henkilönä.

Vakinaisesti Suomeen muuttavien on haettava Suomen sosiaaliturvan piiriin pääsyä Kelan asiointipalvelussa www.kela.fi tai lomakkeella Y 77 <http://www.kela.fi/lomakkeet>.

Turvapaikanhakijan asiointi Kelassa

Turvapaikanhakija on henkilö, joka hakee Suomesta turvapaikkaa. Kun päätös turvapaikasta tai oleskeluluvasta on annettu, maistraatti myöntää hänelle henkilötunnuksen. Tämän jälkeen kun turvapaikka tai oleskelulupa on myönnetty ja henkilön tarkoituksena on jäädä Suomeen vakinaisesti asumaan, on henkilöllä oikeus samoihin Kelan etuuksiin ja muuhun sosiaaliturvaan kuin muillakin Suomessa vakinaisesti asuvilla. Suomen sosiaaliturvaan kuulumista on hyvä hakea heti, kun oleskelupa on myönnetty. Hakemuksen sosiaaliturvaan kuulumisesta voi tehdä lomakkeella tai verkkoasiointipalvelussa. Päätöstä sosiaaliturvaan kuulumisesta ei voida tehdä ennen oleskeluluvan tai turvapaikan myöntämistä.

Kela-kortti toimitetaan myönteisen päätöksen jälkeen viimeistään kuukauden kuluessa henkilön kotiosoitteeseen. Kela-korttia ei tarvitse hakea erikseen. Henkilön on mahdollista hakea myös eurooppalainen sairaanhoitokortti.

Henkilökohtainen asiointi

Arkipäivisin asiakkaalla on mahdollisuus saada henkilökohtaista palvelua Kelan palveluneuvojalta. Helpoiten tämä tapahtuu soittamalla [Kelan puhelinpalveluun tai käymällä henkilökohtaisesti lähimmässä Kelan palvelupisteessä](#).

Valtakirjalla asiointi

Asiakas voi valtuuttaa toisen henkilön asioimaan puolestaan, jos asiointi Kelassa on hänelle vaikeaa. Valtuutus annetaan täyttämällä valtakirjalomake. [Valtakirja asioiden hoitamista varten Kelassa](#) (VAL3) löytyy www.kela.fi sivuilta. Valtakirjalla voi antaa valtuutetulle oikeuden hoitaa kaikkia etuusasioita Kelassa tai rajoittaa valtuutuksen koskemaan vain tiettyjä etuuksia tai asiaa. Valtakirja voi olla voimassa toistaiseksi tai määräajan. Esimerkiksi eläkeläinen, jolla on oikeus takuueläkkeeseen, voi valtuuttaa toisen henkilön hakemaan takuueläkettä puolestaan tai iäkkäät vanhemmat voivat valtuuttaa lapsensa hoitamaan kaikki heidän Kela-asiansa.

Valtakirja ei oikeuta muuttamaan etuudensaajan maksuosoitetta. Maksuosoitteen muuttamiseen tarvitaan erillinen valtuutus. Valtakirjan haltijalla on oikeus saada asioiden hoitamiseksi välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja vain, jos valtakirjassa on annettu suostumus tietojen antamiseen.

Kelan tulkkipalvelu

Kelan asiakkailta on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen, jos asiointi Kelassa ei onnistu omalla äidinkielellä eikä löydy muutakaan yhteistä kieltä Kelan toimihenkilön kanssa. Tulkkinä voi toimia kyseistä kieltä osaava Kelan virkailija tai ulkopuolinen ammattitulkki. Tulkilla on vaitiolovelvollisuus. Yleisluonteisissa asioissa, joilla ei ole merkitystä asiakkaan oikeusturvan kannalta, tulkkinä voi toimia myös asiakkaan sukulainen tai ystävä. Alle 18-vuotiaat eivät kuitenkaan saa toimia tulkkinä. Asiointiaika, jota varten tulkki tilataan, sovitaan yhdessä Kelan, asiakkaan ja tulkin kanssa. Kelan palveluneuvoja tilaa tulkin tulkkikeskuksesta. Tulkkausapua vaativat palvelutilanteet toimistoissa hoidetaan ajanvarauksella ja tulkkaus voidaan järjestää palvelutilanteeseen etätulkkauksena puhelimen avulla.

Asiakas voi tarvita myös tulkkausapua kuulovamman, kuulonäkövamman tai puhevamman perusteella ja tällöin hänelle voidaan järjestää vammaisten tulkkauspalvelua. Vammaisten tulkkauspalveluun liittyvät hakemukset käsittelee Kelan Vammaisten tulkkauspalvelukeskus (VATU-keskus).

Asiointi ajanvarauksella Kelassa

Kun asiakkaan elämäntilanne on muuttunut tai hän tarvitsee muuten henkilökohtaista neuvoa Kelan tukien hakemisessa eikä tietoa löydy Kelan verkkosivuilta, voidaan hänelle varata aika Kelan puhelinpalveluun tai toimistoon. Puhelinajanvarauspalvelussa voidaan hoitaa kaikki samat asiat kuin palvelupisteessä. Kelasta soimitaan asiakkaalle hänen varaamanaan aikana. Tämä puhelu ei maksa asiakkaalle mitään. Ajanvaraus puhelinpalveluun on hyvä erityisesti silloin, kun välimatka Kelan palvelupisteeseen on pitkä.

Ajanvarauksen voi tehdä helposti Kelan www.kela.fi sivuilla ajanvarauspalvelun kautta ilman verkkopankkitunnuksia tai soittamalla Kelan etuuskohtaiseen palvelunumeroon. Varausta tehtäessä kysytään asiakkaan nimi ja henkilötunnus. Jos aika varataan toisen henkilön puolesta, käytetään ajanvarauksessa hänen tietoaan.

Tietoa Kelan etuuksista ja palveluista

Lisätietoa Kelan etuuksista ja palvelusta löytyy Kelan kotisivuilta www.kela.fi. Kotisivut palvelevat myös englanniksi. Sivuilta löytyy myös turvapaikanhakijoille suunnattuja asiointioppaita (video ja esitteitä eri kielillä) Kelan asiointiin.

Infopankki tukena kotoutumisessa

Infopankki.fi – sivustolle on koottu runsaasti tietoa elämisestä ja asumisesta Suomessa sekä suomalaisesta yhteiskunnasta ja sen palveluista. Kela ja Infopankki ovat

tuottaneet yhteistyössä palveluun kattavan koostesivun Suomen sosiaaliturvasta. Sivustolla on saatavissa tietoa usealla eri kielellä. <http://www.infopankki.fi/>

8. TYÖ- JA ELINKEINOHALLINNON PALVELUT

Työ- ja elinkeinotoimisto vastaa maahanmuuttajien työllistymistä ja kotoutumista edistävistä ja tukevista työvoimapalveluista (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010, 40 §). Työikäisten kotouttaminen painottuu julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (916/2012) mukaisiin työllistymistä edistäviin toimiin, kuten ohjaamiseen avoimiin työpaikkoihin, työvoimakoulutukseen ja muihin ammatillisen kehittymisen palveluihin, kotoutumislain mukaiseen sekä työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen koulutukseen sekä muihin työllistymistä edistäviin palveluihin.

Kunta vastaa palveluiden järjestämisestä sellaiselle maahanmuuttajalle, joka ei ikänsä, terveydentilansa, perhetilanteen tai muun syyn vuoksi voi osallistua työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin.

8.1. Asiointi TE – toimistossa

TE-toimiston palvelut toteutetaan monikanavaisesti verkkopalveluna, puhelinpalveluna ja henkilökohtaisena palveluna. Työnhakijoita neuvotaan käyttämään asiointissa hänen tilanteeseensa tarkoituksenmukaisinta palvelukanavaa. Verkkopalvelussa (www.te-palvelut.fi) voi muun muassa ilmoittautua työnhakijaksi, ilmoittaa työnhakuun liittyvistä muutoksista, tarkistaa omia asiakastietoja, antaa työttömyysturvaan liittyviä selvityksiä, hakea koulutuksiin ja päättää työnhaun. TE-toimiston palveluista ja kotoutumisesta on verkkopalvelussa tarjolla (www.te-info.fi) maahanmuuttajille 16:lla eri kielellä, sekä esitteinä että videoina.

Valtakunnallinen Työlinja puhelinpalvelu 0295 020 700 neuvoo työnhakija-asiakkaita TE-toimiston palveluissa, sähköisessä asiointissa ja ohjaa palvelutarpeen mukaisiin palveluihin. Lisäksi Työlinjalta saa koulutusneuvontaa 0295 020 702, työttömyysturvaneuvontaa 0295 020 701 sekä palvelua venäjän kielellä 0295 020 715 ja englanniksi 0295 020 713.

Ensimmäisellä asiointikerralla on maahanmuuttaja-asiakkaalla hyvä olla mukana passi, oleskelulupa tai poliisilta saatu EU-kansalaisen oleskeluoikeuden rekisteröintitodistus, maistraatista saatu väestörekisteriote tai asiakirja, jolla osoitetaan suomalainen henkilötunnus (esim. Kela-kortti) sekä työ- ja koulutodistukset suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi käännettyinä.

Keski-Suomen työ- ja elinkeinotoimisto palvelee asiakkaita Jämsässä ajanvarauksella. Ajanvarausajasta sovitaan yhdessä TE-toimiston asiantuntijan kanssa. Maahanmuuttajalla on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen, jos asiointi ajanvarauksella ei onnistu suomen tai ruotsin kielellä. Tulkkauksen tilaa TE-toimisto ja se voidaan järjestää tarvittaessa myös etätulkkauksena puhelimitse tai etäyhteyslaittein.

8.2. Oikeus kotoutumissuunnitelmaan

Maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan kun hän on rekisteröitynyt työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon julkisen työvoimapalvelulain edellyttämällä tavalla tai hän saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös muulle maahanmuuttajalle, mikäli hän tehdyn alkukartoituksen perusteella on sen tarpeessa.

Kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröinnistä. Kotoutumissuunnitelman kesto on yksilöllinen, kuitenkin niin, että ensimmäinen kotoutumissuunnitelma laaditaan enintään vuodeksi. Kotoutumissuunnitelman enimmäisaika on kolme vuotta, mutta sitä voidaan pidentää yksilöllisin perustein enintään kahdella vuodella, mikäli maahanmuuttajan katsotaan tarvitsevan kotoutumiseensa erityistä tukea. Kotoutumissuunnitelman toteutumisen estyessä vamman, sairaus, äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaan tai muun vastaavan syyn vuoksi tilapäisesti, kotoutumisaikaa voidaan jatkaa tätä vastaavalla ajalla.

Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelija muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. Alkukartoitus käynnistetään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä. Alkukartoituksen perusteella työ- ja elinkeinotoimisto arvioi, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumissuunnitelman.

Kotoutumissuunnitelman laativat kunta ja työ- ja elinkeinotoimisto yhdessä maahanmuuttajan kanssa. Kotoutumissuunnitelmassa sovitaan yksilöllisesti maahanmuuttajan kanssa niistä toimista ja palveluista, jotka tukevat hänen mahdollisuuksiin hankkia riittävä suomen kielen taito sekä yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia taitoja. Näin edistetään maahanmuuttajan mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnan toimintaan yhdenvertaisesti.

Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimapolitiittisena aikuiskoulutuksena mutta se voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa työvoimapolitiittisena aikuiskoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen järjestämisestä toimialueellaan. TE-toimisto ohjaa maahanmuuttajan kotoutumiskoulutukseen tai hakeutumaan omaehtoiseen koulutukseen. Kotoutumiskoulutuksena oppivelvollisuusiän ylittäneelle maahanmuuttajalle järjestetään suomen kielen opetusta ja tarvittaessa luku- ja kirjoitustaidon opetusta sekä muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä. Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on, että maahanmuuttaja saavuttaa suomen kielessä toimivan peruskielitaidon.

Työvoimapalvelujen avulla maahanmuuttajaa ohjataan työmarkkinoille. Palvelujen avulla maahanmuuttaja voi kehittää ammatillista osaamistaan tai opiskella uuden ammatin, tutustua suomalaiseen työelämään työkokeilussa sekä työllistyä palkkatuella työhön.

Lisätietoja TE-toimiston palveluista saa työ- ja elinkeinohallinnon verkkosivuilta osoitteesta www.te-palvelut.fi

9. POLIISIN PALVELUT

Poliisin niin kuin muidenkin viranomaisten toimintaa säädellään lainsäädännöllä ja kaikilta Suomessa asuivilta ihmisiltä odotetaan lakien noudattamista.

Eri maiden kansalaisten käsitys lainsäädännöstä, ihmisten oikeuksista ja velvollisuuksista saattaa vaihdella melkoisesti. Se mikä on sallittua kotimaassa saattaakin olla lailla kiellettyä ulkomailla. Maahanmuuttajalle olisi tärkeää oppia tuntemaan uuden kotimaan viranomaisten toimivaltaan, menettelytapoihin sekä asiointikäytäntöihin liittyviä asioita.

Poliisi on Suomen sisäisestä turvallisuudesta huolehtiva viranomainen, jonka toimialaan kuuluvat ulkomaalaisten maahanmuuttoon ja maassa oleskeluun sekä osin turvapaikkatutkintaan liittyvät asiat.

Internetistä Poliisiin ja Maahanmuuttoviraston verkkosivuilta (www.poliisi.fi ja www.migri.fi) on löydettävissä runsaasti ja usealla kielellä maahanmuuttajille tarkoitettuja ohjeita. Viranomaisten käytettävissä on lisäksi monipuoliset tulkkauspalvelut.

Pirkanmaan ja Keski-Suomen maakunnissa poliisitoimesta vastaa Sisä-Suomen poliisilaitos.

Tampereen pääpoliisiasemalla turvapaikka- ja ulkomaalaisasioita hoitaa ulkomaalais-tutkintaryhmä, joka vastaa näiden asioiden tutkinnasta koko Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella. Myös Jyväskylän poliisiasemalla toimii edellä mainitun ryhmän osa.

Ulkomaalaislupa asioita hoidetaan Tampereen pääpoliisiasemalla sekä Jyväskylän poliisiasemalla. Ulkomaalaislupahallinto vastaa lupa asioita koskeviin tiedusteluihin ja ottaa vastaan lupahakemuksia.

Jämsän poliisiasemalla otetaan vastaan lupahakemuksia ja annetaan mahdollisuuksien mukaan neuvontaa ja ohjeita. Tarvittaessa ohjataan kysymykset Tampereen tai Jyväskylän poliisiasemille.

Sisä-Suomen poliisilaitoksen lupahallinnon kautta selviävät passiasioihin, ajo-oikeuteen, henkilöllisyystodistuksiin sekä kansalaisuus- ja oleskelulupiin liittyvät kysymykset.

Lupapalvelusta annetaan ongelmatilanteisiin monenlaisia käytännön ohjeita ja neuvoja. Yleisimmin maahanmuuttajien kiinnostusta herättävät ajo-oikeusasiat ja erityisesti se, voiko entisen kotimaan ajokortilla kuljettaa autoa Suomessa. Poliisin neuvona on kysyä asiaa poliisilta tai poliisin lupayksiköstä, näin välttämään epä tietoisuudelta ja ongelmilta.

Poliisi on muiden viranomaisten mukana tarjoamassa koulutusta ja neuvoja maahanmuuttajille. Poliisin kannalta katsoen on erityisen positiivista jos poliisille tarjoutuu tilaisuus yhteisiin tilaisuuksiin, jotka ovat omiaan vähentämään ennakkoluuloja ja epä tietoisuutta sekä lisäämään monipuolista vuorovaikutusta. Vuorovaikutustilaisuuksien sisällöstä on hyvä neuvotella etukäteen, vaikkapa paikallisen poliisiaseman kanssa, tässä tapauksessa Jämsän poliisiasemalla. Käsiteltäviä aiheita ovat usein suomalaisten tapakulttuuriin, jokamiehen oikeuksiin sekä asumiseen liittyvät sekä maahanmuuttajien itsensä esille tuomat asiat.

10. EVL SEURAKUNNAN PALVELUT

Seurakunnan eri työmuodot tarjoavat monipuolista toimintaa kaiken ikäisille. Perhekerhot on tarkoitettu kotona päivisin oleville lapsille ja vanhemmille. Alle kouluikäisille on myös omia, ikäryhmien mukaan toteutettavia kerhoja. Kouluikäisille on erilaisia harrastekerhoja (mm. sähly tai kokkikerhot) sekä leiritoimintaa. Nuorille järjestetään omia iltojaan nuorisotiloissa, heillekin on lisäksi leiritoimintaa. Musiikkityö tarjoaa mahdollisuuksia osallistua kuoro- ja bänditoimintaan. Diakoniatyö auttaa monin eri tavoin. Apu voi olla taloudellista, henkistä tai hengellistä. Vanhemmalle väelle on tarjolla erilaisia kerhoja ja ryhmiä. Niihin voivat kaikki halukkaat osallistua. Seurakunnassa järjestetään vuosittain paljon erilaisia tapahtumia, joihin kaikki ja kaiken-

ikäiset voivat osallistua. Viikoittaiset jumalanpalvelukset alueen eri kirkoissa ovat myös kaikille avoimia.

Seurakunta hoitaa kristilliset kasteet, konfirmaatiot, vihkimiset ja hautaukset omalla alueellaan. Kaikesta seurakunnan toiminnasta saa tietoa seurakunnan internetsivuilta tai paikallislehtien ilmoituksista.

Seurakunnan työntekijöihin voi myös ottaa rohkeasti yhteyttä. Kristillisen ihmiskäsityksen pohjalta toimien arvostamme ja kunnioitamme jokaista ihmistä, riippumatta hänen uskonnostaan, elämäkatsomuksestaan tai vakaumuksestaan. Seurakunta tarjoaa luontevan ja turvallisen yhteisön löytää sosiaalista verkostoa, mielekästä tekemistä ja tarkoitusta elämään. Seurakunta palvelee niin jäseniään kuin muitakin alueella asuvia ihmisiä.

Lisätietoja: <http://www.jamsanseurakunta.fi>.

11. MAAHANMUUTTAJIEN YRITTÄJYYDEN EDISTÄMINEN

Jämsek Oy on Jämsän kaupungin omistama kehittämissyhtiö ja asiantuntijaorganisaatio, jonka perustehtävänä on toimia Jämsässä elinkeinoelämän kehittäjänä. Neuvontaa annetaan Jämsässä asuville tai Jämsään muuttaville henkilöille sekä Jämsään sijoittuville yrityksille. Jämsek hallinnoi työpaikkoja synnyttäviä aluekehittämishankkeita, joissa yritykset ovat aktiivisesti mukana sekä toteuttaa Jämsän edunvalvontaa yhdessä Jämsän kaupungin ja yritysten kanssa.

Jämsekin yrityspalvelut tarjoaa yrityksen perustamisneuvontaa yrittäjäksi aikoville sekä neuvoo toimivia yrityksiä niiden kehittämishankkeissa. Jämsek välittää yrityksille niiden kilpailukyvyn edistämiseksi koulutusta ja sekä asiantuntijapalveluita liiketoiminnan kehittämiseen liittyvistä aiheista, Jämsek myös hoitaa Jämsän sijoittumis- ja elinkeinomarkkinointia ja edistää yritysten ja kaupungin yhteistyötä.

Jämsek auttaa liiketoimintasuunnitelman, kannattavuuslaskelman ja tuloennusteen laatimisessa, toimitilojen etsimisessä, kehittämissuunnitelmissa, yrityskauppatilanteissa sekä yrityksen perustamiseen ja kehittämiseen liittyvissä kysymyksissä.

Yritystä perustettaessa huomionarvoista on, että yritystä ei saa rekisteröidä kaupparekisteriin ennen kuin starttirahahakemus on jätetty työvoimahallintoon. Julkista rahoitusta haettaessa kone- ja laitehankintoja ei saa tehdä ennen kuin investointitukihakemus on jätetty ELY-keskukseen. Jämsek tekee yhteistyötä TE-toimiston, ELY-keskuksen ja muiden viranomaisten kanssa mm. maahanmuuttajien yrittäjyyden edistämiseksi.

Kannattaa aina ottaa yhteyttä ensin Jämsekiin (yrityspalvelut@jamsek.fi), ennen kuin perustaa tai kehittää yritystään. Jämsekistä saa apua ja tietoa suunnittelun tueksi. Jämsek antaa neuvontaa tarpeen mukaan myös englannin kielellä.

Lisätietoja: www.jamsek.fi.

12. KIELIPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN

Kielipalvelut (tulkkaus- ja käännöspalvelut) mahdollistavat maahanmuuttajille yhdenvertaisen ja sujuvan asioimisen viranomaisten kanssa. Tulkkaus- ja käännöspalveluilla edistetään kielellistä tasa-arvoa sekä varmistetaan asiakkaan ja viranomaisen oikeusturva. Palvelut on tarkoitettu ensisijaisesti maahantulon alkuvaiheeseen, sillä kotoutumisen tavoitteena on suomen kielen vähittäinen oppiminen itsenäisen asioimisen tueksi.

Viranomaisen on huolehdittava asian tulkitsemisesta tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa suomen kieltä taikka hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta. Viranomaisen huolehtii mahdollisuuksien mukaan kielipalvelujen järjestämisestä myös muussa maahanmuuttajien oikeuksia ja velvollisuuksia koskevassa asiassa. Turvapaikanhakijoiden ja tilapäistä suojelua saavien tulkkaus- ja käännöspalvelut järjestää vastaanottokeskus.

Asioimistulkkaus on tyypillisesti peräkkäistulkkausta, joka voi tapahtua paikan päällä tai etätulkkauksena (puhelin tai video). Jämsän seutua palvelee Monetra Tulkkipalvelu Jyväskylä, joka tuottaa tulkkaus- ja käännöspalveluja viranomaisille, yrityksille, yksityishenkilöille ja yhteisöille (tulkkivälitys puh. 08 55841856, arkisin klo 8.30-15.30). <http://www.monetra.fi/tulkkipalvelu>. Myös muita palveluntuottajia on tarjolla Keski-Suomessa. Viranomaisten tulisi varautua menoarvioissaan kielipalveluista aiheutuviin kustannuksiin.

Valtio korvaa pakolaisten vastaanotosta sopimuksen tehneille kunnille tulkkaus- ja käännöskulut kun on kyse sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista tai kotoutumista tukevien palveluiden käyttöön ohjaamisesta. Korvaus maksetaan hakemuksen perusteella siitä ELY-keskuksesta, jonka alueella kunta sijaitsee. Suomen kansalaisuuden saamisen jälkeen kustannuksia ei korvata. Lisäksi valtion varoista korvataan viranomaisille entisen Neuvostoliiton alueelta saapuneiden paluumuuttajien tulkkaus- ja käännöspalvelut puolen vuoden ajan. Muiden maahanmuuttajien osalta palvelun tilaaja vastaa tulkkaus- ja käännöspalvelujen kustannuksista.

13. KOTOUTTAMISEEN LIITTYVIEN KUSTANNUSTEN KORVAAMINEN KUNNILLE

Valtio korvaa kotouttamisesta aiheutuvia välttämättömiä ja kohtuullisia kustannuksia niille kunnille, jotka ovat tehneet sopimuksen vastaanotosta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) kanssa. Korvauksia saadakse kunnassa tulee olla laadittuna myös kotouttamisohjelma. Kustannusten korvauspiiriin kuuluvat henkilöt, joille on myönnetty oleskelulupa jäljempänä mainituin perustein (laki kotoutumisen edistämisestä 2 §, 2 ja 3 mom). Suomen kansalaisuuden saaneiden osalta kustannuksia ei korvata.

- pakolaiskiintiö (ulkomaalaislaki 90 §)
- turvapaikka (ulkomaalaislaki 87 §)
- toissijainen suojelu (ulkomaalaislaki 88 §)
- humanitaarinen suojelu (ulkomaalaislaki 88 a§). **Ulkomaalaislain muutos:** 16.5.2016 alkaen oleskelulupaa ei voida myöntää enää humanitaarisen suojelun perusteella. Myös jatkoluvulle edellytetään muuta perustetta. http://www.migri.fi/asiointi/asiakastiedotteet/1/0/humanitaarista_suojelua_ei_myonneta_ena_16_5_2016_alkaen_jatkoluvulle_oltava_muu_peruste_67445

- oleskeluluvan myöntäminen tilanteessa, jossa maasta poistaminen on estynyt, esim. terveydellinen peruste (ulkomaalaislaki 51 §)
- yksilöllinen inhimillinen syy (ulkomaalaislaki 52 §)
- poissulkemislauseke (ulkomaalaislaki 89 §)
- muu erityinen humanitaarinen maahanmuutto tai kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseen perustuva syy (ulkomaalaislaki 93 §)
- ihmiskaupan uhrit (ulkomaalaislaki 52 a §)
- henkilöt, joille on myönnetty jatkuva oleskelulupa (ulkomaalaislaki 54 §)
- kotoutumislain 2 §:n 2. momentissa tarkoitetun henkilön perheenjäsen tai muu omainen, jos tällä on ollut perheside 2. momentissa tarkoitettuun henkilöön ennen tämän Suomeen tuloa.

Laskennallista korvausta maksetaan jokaisesta vastaanotetusta henkilöstä seuraavasti:

2300 €/vuosi yli 7-vuotiaista ja sitä vanhemmista.

6845 €/vuosi alle 7-vuotiaista

Korvauksella katetaan henkilöiden ohjaukseen, neuvontaan ja muuhun kotoutumista edistävään toimintaan liittyviä kustannuksia. Korvausaika on kolme vuotta turvapaikamenettelyn kautta saapuneille henkilöille ja neljä vuotta kiintiöpakolaisille perheenjäsenineen. 1.5.2016 astui voimaan kotoutumislain muutos, jonka nojalla valtio maksaa laskennalliset korvaukset kunnille ilman erillistä hakemusta. Kunta saa korvauksen kuukausittain jälkikäteen.

Lisäksi voidaan korvata

- **tulkkaus- ja käännöspalveluista aiheutuvia kuluja**, kun ne liittyvät korvauksen piiriin kuuluvalla henkilöllä järjestettyihin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin, kotoutumissuunnitelman laatimiseen, kotouttamispalvelujen käyttöön, perehdyttämiseen kunnassa (esim. asiointikäynnit kaupassa ja viranomaisissa, julkisen liikenteen käyttö) sekä koulun tai päiväkodin ja kodin väliseen yhteistyöhön.
- **sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannuksia** enintään kymmeneltä vuodelta. Kotoutumislain 49 §:n perusteella korvauksen piiriin voi kuulua esimerkiksi vamman tai sairauden edellyttämän pitkäaikaisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen, erityiset sosiaalitoimen kulut (esim. lastensuojelu), muista erityisistä syistä kunnalle aiheutuneet kulut sekä ilman huoltajaa maassa oleskelevien lasten ja nuorten palvelut. Kustannusten tulee olla suurempia oleskelevien lasten ja nuorten palvelut. Kustannusten tulee olla suurempia kuin vuotuinen laskennallinen korvaus 2300 €. Erityiskustannusten korvaamisesta tulee laatia kunnan ja ELY-keskuksen välinen sopimus. Tavanomaiset sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpiteet sekä lastensuojelulakiin perustuva ehkäisevä lastensuojelutyö sisältyvät laskennallisten korvausten kattamaan palvelutoimintaan.
- **toimeentulotukikustannuksia kotoutumislain mukaisen henkilön osalta (2 § kohdat 2 ja 3)** enintään kolmelta vuodelta.
- **paluumuuttoavustuksesta aiheutuvia kuluja** kertaluonteisesti ilman määräaikaa. Avustusta voidaan maksaa pakolaiselle, joka palaa vapaaehtoisesti kotimaahansa tai lähtömaahansa. Avustusta voidaan myöntää kohtuullisiin matkakustannuksiin ja muuttokustannuksiin sekä paluumaahan asettumista varten.
- **alkukartoituksesta aiheutuvia kuluja** kunnille kaikista maahanmuuttajista kertaluonteisesti. Korvaus on 700 € jokaisen jokaisesta kartoitukseen osallistuneesta henkilöstä (sisältäen tulkkauskulut). Alkukartoituksen laatii TE-toimisto työttömälle työnhakijalle ja kunta muutoin kuin tilapäisesti toimeentu-

lotukea saavalle henkilölle. Kartoitus tulee tehdä tai käynnistää kahden kuukauden kuluessa toimeentulotukiasiakkuuden alkamisesta kunnassa tai henkilön sitä pyytäessä.

- **entisen Neuvostoliiton alueelta tulleista ja sodissa vapaaehtoisesti palvelleista henkilöistä aiheutuvia kustannuksia.**
- **ihmiskaupan uhrien auttamisesta aiheutuvia kuluja.**

Kohderyhmään kuuluvat henkilöt huomioidaan myös valtionosuuksissa, joita kunnille maksetaan oppivelvollisuusikäisten maahanmuuttajalasten määrän mukaan. Työ- ja elinkeinohallinto rahoittaa lisäksi kotoutumiskoulutusta ja opetushallinto valmistavaa opetusta.

Lisätietoja:

http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen/pakolaisten_vastaanotto/korvaukset_kunnille

14. TIEDOTTAMINEN

Tiedottamisella on tärkeä merkitys maahanmuuttajien kotoutumisen edistämässä. Tiedon saatavuuteen ja ymmärrettävyyteen tulisi kiinnittää huomiota kaikilla toimialoilla. Jämsän kaupungin internetsivuilla tietoa on tarjolla suomen ja englannin kielillä. Maahanmuuttoon liittyvät tärkeät tietolähteet ja kaupungin maahanmuuttoyhdyshenkilön yhteystiedot löytyvät osoitteesta <http://www.jamsa.fi/sosiaali-ja-terveys/sosiaalityo/maahanmuutto>.

15. KOTOUTTAMISOHJELMAN SEURANTA JA PÄIVITYS

Jämsän kaupungin kotouttamisohjelma hyväksytään kaupunginvaltuustossa ja tarkistetaan kerran valtuustokaudessa.

Maahanmuuttajatyöryhmä kokoontuu jatkossa tarpeen mukaan. Kokouksessa käydään läpi maahanmuuttotyön tilanne ja tehdään tarvittaessa muutokset/päivitykset kotouttamisohjelmaan. Maahanmuuttotyöryhmän kutsuu koolle kunnan maahanmuuttoyhdyshenkilö.

Tietolähteitä

Valtioneuvosto: <http://valtioneuvosto.fi/muuttoliike>

Työ- ja elinkeinoministeriö: www.kotouttaminen.fi

Sisäministeriö: <http://www.intermin.fi/fi/maahanmuutto>

Maahanmuuttovirasto: <http://www.migri.fi/>

Väestöliitto: <http://www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus/>

Monikulttuurisen pedagogiikan sivusto: <http://www.moped.fi/index.html>